

MEDIEPLAN FÖR ÖSTERÅKERS BIBLIOTEK

1. Inledning

Medieplanen vänder sig till Österåkers kommuninvånare och ska också fungera som styrdokument för mediearbetet vid Österåkers bibliotek. Österåkers bibliotek består av biblioteket i Åkersberga och filialbiblioteken på Ljusterö och Ingmarsö.

1.1 Varför medieplan

- För att bibliotekets användare ska kunna ta del av hur verksamheten arbetar och vilka kriterier som styr urvalet av media.
- För att ha en gemensam inköps- och gallringspolicy.
- För att bättre kunna följa upp och utvärdera beståndet.

2. Styrande dokument

All biblioteksverksamhet i Sverige utgår från bibliotekslagen (SFS 2013:801) och medieplanen tar fasta på bibliotekslagens följande paragrafer:

2§ Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

6§Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7§ Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Österåkers bibliotek ska i enlighet med bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar, personer med funktionsvariation, de nationella minoriteterna samt personer med annat modersmål än svenska.

3. Riktlinjer för media

Biblioteket ska främja litteraturens ställning och intresse för bildning, upplysning, utbildning och forskning. Biblioteket ska även främja språkutveckling och arbeta för att väcka läslust hos kommuninvånarna. I arbetet med all mediehantering ska biblioteket vara neutralt i ideologiska och religiösa frågor, stödja demokratin, yttrande- och informationsfriheten.

3.1 Skönlitteratur

Biblioteket ska erbjuda ett brett och varierat utbud av skönlitteratur. Vid urvalet ska hänsyn tas till verkets kvalitet.

3.2 Facklitteratur

Biblioteket ska erbjuda såväl populärvetenskaplig som akademisk facklitteratur. Stor vikt ska läggas vid innehållets saklighet, kvalitet och aktualitet. Biblioteket ska även erbjuda studielitteratur för grundläggande vuxenutbildning, kurser på gymnasienivå och högskoleutbildningar på grundnivå inom flera ämnen.

Läromedel i talboksformat är alltid utbildningssamordnarens ansvar.

3.3 Medier för barn och unga

Biblioteket eftersträvar ett brett och varierat utbud av medier för barn och unga som utgår från deras olika behov och förutsättningar. Beståndet ska vara aktuellt, lockande och i gott skick i syfte att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

3.4 Medier på andra språk

Biblioteket ska erbjuda medier på andra språk både för barn och vuxna. Biblioteket har ett bestånd på skolspråken samt på de flesta språk som talas av invånarna i kommunen. Vid behov lånas medier på övriga språk in från *Internationella biblioteket*. Österåkers kommun är finskt förvaltningsområde och biblioteket tar hänsyn till det vid inköp av medier. Biblioteket har även ett samarbete med *Finska institutet*. Medier på de nationella minoritetsspråken finns representerade. Vid inköp av medier på andra språk tar biblioteket även i beaktning vikten av att stärka nysvenskars delaktighet och integration i samhället.

3.5 Medier för personer med särskilda behov

Biblioteket ska erbjuda anpassade medier för att ge alla invånare möjlighet att läsa på sitt eget sätt. Biblioteket tillhandahåller talböcker, storstilsböcker och lättlästa böcker. För barn finns även taktila böcker och böcker med tecken som stöd.

Talböcker är inte kommersiellt tillgängliga, urvalet vid inköp är därför mer generöst vad beträffar kvalitet än vid inköp av tryckt media. Biblioteket hämtar även hem talböcker från *Myndigheten för Tillgängliga Medier*. Biblioteket i Åkersberga ansvarar för inköp och nedladdning av talböcker.

Utgivningen av storstilsböcker är begränsad och inte kommersiellt tillgänglig varför allt som ges ut också köps in till biblioteket i Åkersberga.

Lättlästa böcker riktar sig till en bred målgrupp, till exempel personer med annat modersmål än svenska eller personer med funktionsvariationer.

För personer med läsnedsättning erbjuder biblioteket även hjälp med att registrera konto hos MTM:s nedladdningstjänst *Legimus*. Tjänsten är ett digitalt bibliotek som tillhandahåller talböcker, e-text och punktskriftsböcker. Biblioteket ansvarar inte för utbudet som *Legimus* tillhandahåller.

3.6 Lokalhistoriskt material

På biblioteket i Åkersberga finns en levande samling av facklitteratur med anknytning till Roslagen och dess skärgård. Biblioteket har ett visst bevarandeuppdrag vad gäller den lokala samlingen. För att bevara och skydda delar av beståndet finns dubletter som endast kan läsas på plats, så kallade referensexemplar.

3.7 Tidningar och tidskrifter

Utbudet av tidningar och tidskrifter ska vara varierat och spegla efterfrågan. Österåkers bibliotek ska erbjuda både rikstäckande och lokala tidningar. Filialbiblioteken tillhandahåller ett mindre utbud av tidskrifter. Tidskriftsbeståndet ses över och justeras årligen.

3.8 Ljudböcker & DVD-filmer

Biblioteket köper *inte* in nytt fysiskt material av ljudböcker och DVD-filmer, undantag kan göras vid efterfrågan av ljudböcker. Utöver den begränsade fysiska samlingen har bibliotekets låntagare tillgång till ljudböcker och filmer som e-media.

3.9 E-medier

Biblioteket erbjuder accesslån vilket betyder att e-mediet inte är begränsat i antal samtida lån. Samma urvalsprincip gäller som vid tryckt media. Tonvikten läggs på skönlitteratur på svenska. Urvalet görs via upphandlad leverantörs plattform och publiceras i bibliotekets katalog. Biblioteket debiteras för antalet utförda e-lån. Antalet lån per person och vecka är därmed begränsat.

Via upphandlad leverantör erbjuds en strömmande filmtjänst riktad mot landets bibliotek, en motsvarighet till liknande filmtjänster som finns på marknaden. Biblioteket ansvarar inte för utbudet som leverantören tillhandahåller. Biblioteket debiteras för antalet utförda e-lån. Antalet lån per person och vecka är därmed begränsat.

4. Mediehantering

4.1 Inköpsrutiner

Verksamheten har en mediebudget att ta hänsyn till och inköp görs i relation till mediebudgetens storlek. Beslut om inköp av media fattas av ämnesansvarig. Vid tveksamheter tas beslut i personalgruppen eller i samråd med bibliotekschefen.

Urvalet görs i första hand utifrån BTJ:s digitala lista med lektörsomdömen för att säkerställa kvalitet.

Inköpsleverantör styrs i första hand av upphandlingsavtal.

Biblioteket köper in fler exemplar av mediet om reservationskön är lång. De olika biblioteksenheterna har också möjlighet att låna media av varandra. Helt nya, populära titlar lånas inte ut till annan enhet.

4.2 Inköpsförslag

Kommuninvånarna är en viktig medaktör i medieurvalet och har möjlighet att påverka beståndet genom att lämna inköpsförslag. Besked om mediet kommer att köpas, fjärrlånas eller avslås ska meddelas till låntagaren. Varje inköpsförslag bedöms av ämnesansvarig och beaktas utifrån tillgång, kvalitet, behov och ekonomiska förutsättningar.

4.3 Fjärrlån

Huvudsakligen fjärrlånas kurslitteratur, litteratur som inte längre finns tillgänglig samt litteratur som inte är aktuell för inköp. Om boken finns i bibliotekets bestånd fjärrlånas den inte. Endast tryckt media fjärrlånas.

4.4 Kulturrådsböcker

Statens kulturråd tillhandahåller kvalitetslitteratur till alla kommunbibliotek i Sverige. Ämnesansvarig gör ett urval av dessa böcker och införlivar dem i bibliotekets bestånd.

4.5 Beståndsanalys

Varje år ska statistik gällande bestånd och utlån för varje enhet tas fram. Det ska sedan fungera som ett verktyg i arbetet med inköp och gallring.

4.6 Gallringsrutiner

Ett väl gallrat och uppdaterat mediebestånd är tilltalande och lätt att hitta i. Därför ska gallring ske regelbundet och grundprincipen är att gallra lika mycket som köps in på ett år.

Biblioteket gallrar medier som uppfyller en eller flera av följande kriterier:

- Trasiga, smutsiga och mycket slitna medier.
- Föråldrat material med ett inaktuellt eller missvisande innehåll.
- Dubletter som det inte finns behov av.
- S.k. hyllvärmare som inte lånats ut på länge. Riktlinjen för gallring är tre års inaktivitet men undantag kan göras för medier med ett mer bestående värde, medier som efterfrågas mer periodvis eller medier som ingår i en serie.

Medier som inte längre har någon direkt efterfrågan men ändå bör bevaras ställs i magasinet, till exempel klassiker, medier av bestående värde och lokalt material.

Österåkers bibliotek har inget bevarandansvar med undantag för den lokala samlingen.

4.7 Gåvor

Biblioteket tar som regel *inte* emot böcker som gåva. Om undantag görs ska givaren informeras om att biblioteks personal tar sig rätten att avgöra hur böckerna ska hanteras.